

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten

Peter Post

010- 224 47 29

peter.post@lansstyrelsen.se

Beslut
2014-05-12

Diarienummer
511-23286-2012

Sida
1(12)

Beslut om bildande av naturreservatet Yxsjön i Härryda kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Sakägarförteckning
Bilaga 5. Besvärshänvisning O4
Bilaga 6. Sändlista

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreseptatet Yxsjön
NVR ID	2025329
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Härryda kommun
Ungefärlig mittpunkt	N 6393908 – E 331923 SWEREF 99
Fastigheter och ägare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Nyttjanderättsinnehavare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Areal (ha):	153,5 ha
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Naturgeografisk region:	21 b Sydöstra Norges och sydvästra Sveriges kuperade barr- och lövskogslandskap; Södra Västergötlands sprickdalslandskap
Objektskategori:	U1 Barr-naturskog nedanför gränsen för fjällnära område
IUCN-kategori:	Ia strikt naturreseptat

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Yxsjön.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- Biologisk mångfald knuten till barrblandskog, lövblandade barrskogar och sumpskog bevaras, genom att strukturer och funktioner som ostörd hydrologi, stående och liggande död ved ska bevaras, med dess flora och fauna.
- Bevara de värdefulla livsmiljöerna för rödlistade arter som förekommer i området, så som hållav och skugglobsmossa, i gynnsamt tillstånd.
- Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i hela naturreservatet, och besökaren ska kunna se och uppleva områdets karaktäristiska miljöer och arter.
- Landskapsbilden med utsikt över vattenytor, samt de slutna skogsmiljöerna med inslag av tysthet och icke exploaterad mark bevaras.

Syftet ska tryggas genom att:

- Land- och vattenmiljöerna undantas produktionsinriktat skogsbruk och fysisk exploatering.
- Bullerstörning i området minimeras.
- Barrskogen lämnas till fri utveckling.
- Friluftslivet gynnas genom upprätthållande av promenadstigar, parkeringsplats och tillgänglig information.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Uppföra byggnad eller anläggning.
2. Anlägga väg.
3. Anlägga luft- eller markledning, stängsel eller hägnad.
4. Anordna upplag.

5. Borra, gräva, schakta, utfylla, tippa, dika eller dämna.
6. Avverka träd eller buskar.
7. Ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
8. Gödsla, kalka mark eller använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.

Det är vidare förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

9. Anlägga ny stig/vandringsled.
10. Anlägga ny cykelled.
11. Anlägga ny bilväg på arbetsväg som byggts i samband järnvägsutbyggnad.

Utan hinder av föreskrifterna A2 samt A4-A7 får bilväg genom området anläggas på arbetsväg som byggts i samband med järnvägsutbyggnad, inom område för järnvägsutredning (bilaga 1). För anläggning av sådan bilväg krävs dock tillstånd enligt A11, se ovan. Utan hinder av A1 får befintliga jaktorn vid behov ersättas med likvärdigt jaktorn. Vidare får utan hinder av A6 underhållsröjning av befintliga siktgator utföras av säkerhetsskäl.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel och som framgår under B.
- Vid reparation och normalt underhåll av befintliga vägar.
- Vid förberedelser, byggnation, underhåll och drift av järnväg inom markerat område "järnvägsutredning" i bilaga 1.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Märka ut naturreservatet i terrängen.
2. Anlägga parkeringsplats, sätta upp informationstavlor och märka ut eventuell stig/vandringsled.
3. Genomföra undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Framföra motordrivet fordon annat än på skogsbilväg eller i samband med uttransport av fällt vilt med s.k. älghugare eller motsvarande.
2. Utplantera växter och djur.

3. Ställa upp husvagn eller husbil mer än ett dygn.
4. Gräva upp växter eller samla in vedsvamp, lav eller mossor. Förbudet gäller inte plockning av blommor, bär och matsvamp för husbehov.
5. Skada levande eller döda stående och ikullfallna träd och buskar.

Utan hinder av C5 får underhållsröjning av befintliga siktgator utföras av säkerhetsskäl.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel och som framgår under B ovan.
- När Länsstyrelsen, eller den Länsstyrelsen utser, genomför naturinventeringar vilka även kan innebära insamling av arter i vetenskapligt syfte.
- Vid förberedelser, byggnation, underhåll och drift av järnväg inom markerat område ”järnvägsutredning” i bilaga 1.

Beskrivning av naturreservatet

Reservatet ligger ca 3 km öster om Mölnlycke vid sjön Yxsjön i Härryda kommun. Området utgör en del av ett större naturvårdsintressant landskap som öster ut övergår i ett område med naturligt föryngrat skog med stort lövinslag som uppkommit efter en brand 1925. Skogen i reservatet består av äldre barrskog, huvudsakligen gran, i kuperad terräng som genomskärs av fuktstråk. Inom området finns flera skogstjärnar. Inslaget av död ved i alla former är stort, vilket skapar goda livsmöjligheter för vedlevande kryptogamer och insekter, vilket också gynnar fågellivet. Variationen i markfuktighet från blöta sumpskogar till frisk mark i bergsbranter och torra hällmarker skapar olika livsmiljöer som passar många naturvårdsintressanta mossor, lavar, insekter, fåglar och svampar. Det finns flera värdekärnor som är klassade som nyckelbiotoper, främst gammal barrnaturskog med gran och inslag av gamla, grova lövträd. Flera områden med naturvärden och sumpskogar har också inventerats av Skogsstyrelsen. Områdets intryck av orördhet och stort, tyst område i kombination med det inbjudande läget vid Yxsjöns norra strand gör det intressant för det rörliga friluftslivet.

Berggrunden i området domineras av granit och granodiorit. Vid sjöar och i svackor med våtmarker förekommer partier av torv. Spritt i området förekommer också partier med morän, framförallt i de norra delarna. Landområdet närmast Yxsjön har efter senaste istiden legat under vatten men större delen av området ligger ovanför högsta kustlinjen.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Planeringsbakgrund

Reservatet ligger inte inom riksintresse för naturvård, friluftsliv eller kulturmiljö. Norra delen av reservatet ligger inom riksintresse för järnvägar (se bilaga 1).

I Härryda kommuns förslag till ny översiktsplan 2012 är området utpekade som "föreslaget naturreservat av Länsstyrelsen". Området ligger även inom det av kommunen utpekade värdefulla landskapet Yxsjöområdet som i kommunens naturvårdsplan från 2012 beskrivs som stort sammanhängande område med barrdominerad skog som till största delen är opåverkad av rationellt skogsbruk.

Strandskydd om 100 m råder vid Yxsjön i södra delen av området och Vrangetjärn i öster. 50 m strandskydd gäller vid Ormetjärn i västra delen, vid Benetjärn och Benebäcken mitt i reservatet, vid Östra Paradistjärn precis utanför reservatets norra del samt vid bäckar från Vrangetjärn, Ormetjärn och Östra Paradistjärn som mynnar i Yxsjön.

Ärendets handläggning

Under 2002-2003 inkom avverkningsanmälningar från markägare i området, vilket initierade utredningen om ett eventuellt områdesskydd för att bevara skogen. Pro Natura genomförde 2006 en inventering, vilken bekräftade att området hyste höga naturvärden knutna till skogen. Kontakt med markägarna togs hösten 2006 för att diskutera planerna på naturreservat.

Markägarna har tillsammans med övriga sakägare enligt sakägarförteckning bilaga 4, den 1 februari 2012 förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m m att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har den 1 februari 2012 remitterats till Härryda kommun och Skogsstyrelsen.

LRF Väst, Naturskyddsföreningen, Göteborgs botaniska förening, Göteborgs ornitologiska förening och Västsvenska entomologklubben har den 1 februari 2012 fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Trafikverket anser att naturreservatet inte får försvåra en eventuell framtida utbyggnad av Götalandsbanan. För att undvika framtida konflikter hade det ur Trafikverkets perspektiv varit önskvärt att naturreservatsområdet i sin helhet låg utanför järnvägskorridoren.

Länsstyrelsen har i sitt förslag till naturreservat undantagit området som pekats ut för järnvägsutredning från områdets föreskrifter vid en framtida järnvägsdragning. Länsstyrelsen har även efter remissen, efter information från Trafikverket, ytterligare justerat gränserna för detta område för att inte försvåra en framtida utbyggnad av Götalandsbanan. Undantaget i beslutet gäller vid både planering, byggnation, underhåll och drift av en eventuell järnväg. Länsstyrelsen bedömer således inte att reservatet förhindrar eller försvårar en eventuell framtida utbyggnad av Götalandsbanan.

Skogsstyrelsen liksom Härryda kommun är positiva till bildandet av naturreservatet Yxsjön. Kommunen anser dock det är av stor vikt att Länsstyrelsen avvaktar med att fastställa naturreservatet för det område som omfattas av järnvägsutredningen. Vidare anser kommunen att den södra gränsen för detta område behöver justeras så att den överensstämmer med Trafikverkets gräns för järnvägskorridoren.

Då Länsstyrelsen enligt ovan har undantagit området som pekats ut för järnvägsutredning från områdets föreskrifter vid planering, byggnation, underhåll och drift av en eventuell järnväg bedömer Länsstyrelsen inte att reservatet utgör något hinder för den planerade järnvägen. Således finns inte heller något skäl till att avvakta med reservatsbildningen i dessa delar. Då det område som Trafikverket bedömer behöver undantas från reservatsföreskrifterna är större än Trafikverkets korridor för planerad järnväg har Länsstyrelsen valt att justera gränserna efter Trafikverkets önskemål för att inte försvåra en framtida järnvägsutbyggnad.

Härryda kommun har även lyft fram behovet av att kunna anlägga bilväg mellan blivande Södra Landvetter och Mölnlycke. Kommunen anser att den arbetsväg som byggs i samband med järnvägsutbyggnaden bör kunna användas till en framtida vägsträckning. Vidare vill kommunen få möjlighet att kunna anlägga en enkel cykelled genom området. Cykelleden ska främst nyttja befintlig skogsbilväg och stig i reservatets norra del, men kan även behöva kompletteras med nyanläggning i någon sträckning. Leden ska anpassas till naturförhållandena på plats.

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att den arbetsväg som byggs i samband med en eventuell järnvägsutbyggnad bör kunna användas för en framtida vägsträckning. Länsstyrelsen har anpassat föreskrifterna så att anläggandet av en sådan bilväg inte är förbjudet men kräver tillstånd från Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen ser även positivt på att nyttja befintliga vägar igenom området som cykelled och har kompletterat beslut och skötselplan för att möjliggöra detta. Länsstyrelsen har även anpassat beslutet så att nyanläggning av cykelled kräver tillstånd från Länsstyrelsen.

Skanova har inget att erinra mot planförslaget.

Botaniska föreningen i Göteborg och Floravårdskommittén instämmer i det givna förslaget till naturreservat men saknar det intill och öster om liggande stora brandområdet. Detta är av vetenskaplig betydelse ur vegetationshistorisk synvinkel samt ett viktigt område för brandgynnad flora.

Länsstyrelsen har tidigare utrett området öster om det planerade reservatet. Området har en intressant brandhistorik och utgör ett landskapsavsnitt med många naturvärden på landskapsnivå. Länsstyrelsen har dock tidigare gjort bedömningen att området idag inte har tillräckliga naturvärden på beståndsnivå för att kunna prioriteras för reservatsbildning. Bedömningen har bl.a.

baserats på bedömningskriterierna i Länsstyrelsens och Skogsstyrelsens gemensamma Skogsstrategi.

Nordsjöns fiskevårdsområde tillstyrker reservatsbildning och har kompletterat med uppgifter om bland annat förekomst av Björkna i Yxsjön. Informationen har lagts till i skötselplanen.

Härryda LRF anser att naturreservatet inte får inskränka på möjligheten för närliggande fastigheter till utveckling och till aktivt skogsbruk. Naturreservatets besökare får inte bli en belastning för närliggande fastigheter i form av olovlig parkering eller nedskräpning. Vidare anser Härryda LRF att kravet för skogsbruk i Sverige även bör gälla inom reservatet. Det vill säga max 3 kbm ved får ligga per hektar. Man anser också att inga naturreservat ska bildas om inte en årlig budget för skötsel och underhåll finns samt att förvaltningen av reservatet bör ligga på Härryda kommun.

En målsättning med reservatet är att andelen död ved både som liggande och stående döda träd ska öka. Detta är en bristvara i dagens skogslandskap, men ett viktigt substrat för många arter. Länsstyrelsens beslut innebär att de lagkrav som ställs utifrån Skogsvårdslagen inte längre är tillämpliga inom naturreservatet. Länsstyrelsen kommer ansvara för förvaltningen av reservatet.

Naturskyddsföreningen i Härryda ställer sig positiv till bildandet av naturreservatet. Föreningen framhåller dock i sitt yttrande hela storområdets höga naturvärden (1300 ha). Detta område har i en landskapsekologisk analys bedömts ha högsta naturvärde (klass 1) och vara unikt för södra Sverige. Det stora området hyser också många skyddsvärda arter. I yttrandet hänvisas även bl.a. till 17-procentsmålet enligt överenskommelsen i Nagoya, de naturtyper och arter inom området som finns förtecknade i EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv samt till ytterligare internationella överenskommelser. Enligt Naturskyddsföreningen i Härryda har staten ett särskilt stort ansvar för att fortsätta arbeta med skydd av storområdet. Föreningen anser också att Länsstyrelsen har ett särskilt ansvar för att arbeta med utredning och samordning av det framtida naturvårdsarbetet i regionen där det landskapsekologiska perspektivet beaktas. Hela Yxsjöområdet bör också beaktas i ett grönt infrastrukturarbete.

Länsstyrelsen har tidigare bedömt att storområdet öster om Yxsjön inte kan prioriteras för reservatsbildning, se motivering ovan. Länsstyrelsen ser dock både planering av naturvårdsinsatser ur ett landskapsekologiskt perspektiv liksom arbete med grön infrastruktur som viktiga och hoppas att dessa perspektiv kommer beaktas allt mer i det framtida arbetet med områdesskydd.

Föreningen anser att det i syftet bör framgå att syftet att "bevara arter i gynnsamt tillstånd" gäller alla rödlistade och inte enbart hållav och skugglobmossa. Vidare bör det vara förbud mot fiske av rödlistade fiskarter samt förbud mot jakt på skogshöns som orre och tjäder. Det bör tydligt markeras att döda träd inte får skadas eller användas som ved vid eldning. Avverkade

träd och grenar bör lämnas kvar inom området. Det bör tydligt markeras att plockning av blommor ej omfattar fridlysta eller rödlistade blommor. Kalkning bör ej få ske i området eller sjöns strandområde. Föreningen har även föreslagit vissa tillägg till beskrivningen av naturreservatet och skälen för Länsstyrelsens beslut. Förutom miljömålet Levande skogar föreslås också att Myllrande våtmarker, Ett rikt växt och djurliv samt Levande sjöar och vattendrag läggs till. Vidare föreslås ett antal kompletteringar i skötselplanens beskrivning av områdets bevarandevärden.

Länsstyrelsen bedömer att syftet är tillräckligt vad avser rödlistade arter. Hållav och skugglobmossa utgör enbart exempel på sådana arter. Fokus ligger på de rödlistade arternas livsmiljöer. Länsstyrelsen har inte lagt till något förbud mot fiske av rödlistade fiskarter eller jakt på skogshöns då det enligt Länsstyrelsens bedömning inte föreligger tillräckliga skäl för detta. För ål råder redan ett generellt nationellt fiskeförbud. Länsstyrelsen har kompletterat med föreskrift om förbud att skada levande eller döda stående eller ikullfallna träd och buskar under C-föreskrifterna. Vad gäller plockning av fridlysta växter är detta redan förbjudet och framgår under upplysningar i beslutet. Länsstyrelsen har kompletterat med förbud mot att kalka mark. Länsstyrelsen har vidare kompletterat beslut och skötselplan med delar av föreslagna tillägg till bakgrund och beskrivning. Länsstyrelsen har också lagt till miljömålet Ett rikt växt och djurliv.

Öjersjö västra jaktlag avstyrker bildandet av naturreservat inom Yxsjöområdet. Som skäl anges erfarenhet från Knipeflågsbergens reservat med försämrat viltbete och vilttillgång. Vid ett eventuellt bildande av reservatet ska jakten vara helt fri och skötas utifrån de lagar och förordningar som reglerar all jakt och att jakt ska ses som en naturlig del i förvaltning av skog. Vidare föreslås att det i A-föreskrifterna ska vara tillåtet att göra passröjningar för att kunna idka en säker jakt, att det ska vara tillåtet att uppföra jakttorn och att 5-10 viltbetesytor om ca 0,5 ha inrättas inom reservatet för att möjliggöra aktivt viltvårdsarbete. I C-föreskrifterna föreslås att det ska vara tillåtet att använda fyrhjuling för uttransport av fällt vilt samt i samband med viltvård. Jaktlaget vill också att beslutet kompletteras med att förvaltningen även ska ske i samband med berörda jakträttsinnehavare.

Länsstyrelsen avser inte att inskränka sedvanlig jakt inom reservatet. Länsstyrelsen har i föreskrifterna lagt till undantag för röjning av befintliga siktator samt möjligheten att ersätta befintliga jakttorn. Nyanläggning av siktator och jakttorn kommer dock vara förbjudet. Länsstyrelsen bedömer inte heller anläggning av viltbetesytor som motiverat och kommer inte undanta detta från föreskrift A6. Älgdragare eller motsvarande kommer vara tillåtet för uttransport av fällt vilt. Utöver detta kommer det vara förbjudet att framföra motordrivet fordon i terrängen, även vid övrig viltvård i reservatet. Länsstyrelsen kompletterar beslutet med att förvaltningen även ska ske i samverkan med innehavare av särskild rätt i området.

Ingrid Forsberg-Waldenström har bl.a. framfört synpunkter på att det saknas utredning av hur markägare som har mark angränsande eller omgärdade av

naturreservatet berörs. Vidare ställs frågor om begränsningar för båtar, fiske, andra motorfordon m.m. samt om det är lämpligt att anlägga p-plats. Det föreslås också att ett eldningsförbud införs och att Länsstyrelsen inte ska öka tillgängligheten till området för att undvika störning av sällsynta och störningskänsliga arter i området, t.ex. storlom.

Länsstyrelsen har gjort bedömningen att angränsande markägare berörs i liten utsträckning av reservatet med de föreslagna beslutsföreskrifterna.

Länsstyrelsen bedömer att en p-plats är viktig för att tillgängliggöra detta tätortsnära reservat för allmänheten. Förutom att bevara biologisk mångfald är möjligheten att främja friluftsliv ett viktigt syfte med reservatsbildning. Däremot är det inte tillåtet att framföra motorfordon i området annat än på befintliga vägar samt vid uttransport av fäلت vilt. Inga begränsningar för båtar kommer införas i reservatet. När det gäller eldning i området så bedömer Länsstyrelsen inte att det utgör något hot mot områdets värden och ett eldningsförbud anses därför inte vara motiverat. Det är dock naturligtvis av stor vikt att eldning sker med aktsamhet.

Nya Långenäs samfällighetsförening har muntligen yttrat sig via Inge Nilsson. Föreningen har inget att erinra men förväntar sig överenskommelse om tillfart och p-plats.

Länsstyrelsen har genom Lantmäteriet inlett arbete om överenskommelse om tillfartsväg och p-plats.

Överenskommelser om köp eller inträngsersättning har nåtts med samtliga markägare i området. Ingen ytterligare förhandling återstår.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Skogsområdet norr om Yxsjön har i inventeringar av Skogsstyrelsen, Naturskyddsföreningen med flera pekats ut som ett större sammanhängande skogsområde med höga värden för den biologiska mångfalden. Naturvärdena är knutna till naturtypen suboceanisk gammal granskog med stort inslag av död ved, där sumpskogar, bäckar, tjärnar, branter, gamla grova lövträd och hållmarker ytterligare bidrar till att skapa många olika sorters livsmiljöer. I området har hittats ett stort antal rödlistade mossor, lavar, svampar och fågelarter, t ex skugglobsmossa och hålllav. Vacker landskapsbild och möjligheter att vandra i ett stort, tyst, orört skogsområde gör reservatet värdefullt för friluftslivet.

I norra delen av naturreservatet finns ett område för framtida utbyggnad av Götalandsbanan. Området är utpekats som riksintresse för järnväg. Utbyggnad av goda kollektiva transportmedel är ett viktigt samhällsintresse. Vi en avvägning av detta samhällsintresse mot de skador på naturvärden som blir följden av en eventuell järnväg, bedömer Länsstyrelsen att det är skäligt att medge undantag från naturreservatets föreskrifter.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå det av riksdagen antagna miljömålet Levande skogar samt Ett rikt växt- och djurliv.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för konsekvensutredning av regelgivning.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap 7 § miljöbalken).

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskydds-förordningen.
- Regler om strandskydd i miljöbalken.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Förvaltningen ska ske i samverkan med berörda markägare och innehavare av särskild rätt inom området.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Mark- och miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till Mark- och miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, Göteborgs Posten och Borås Tidning.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4.

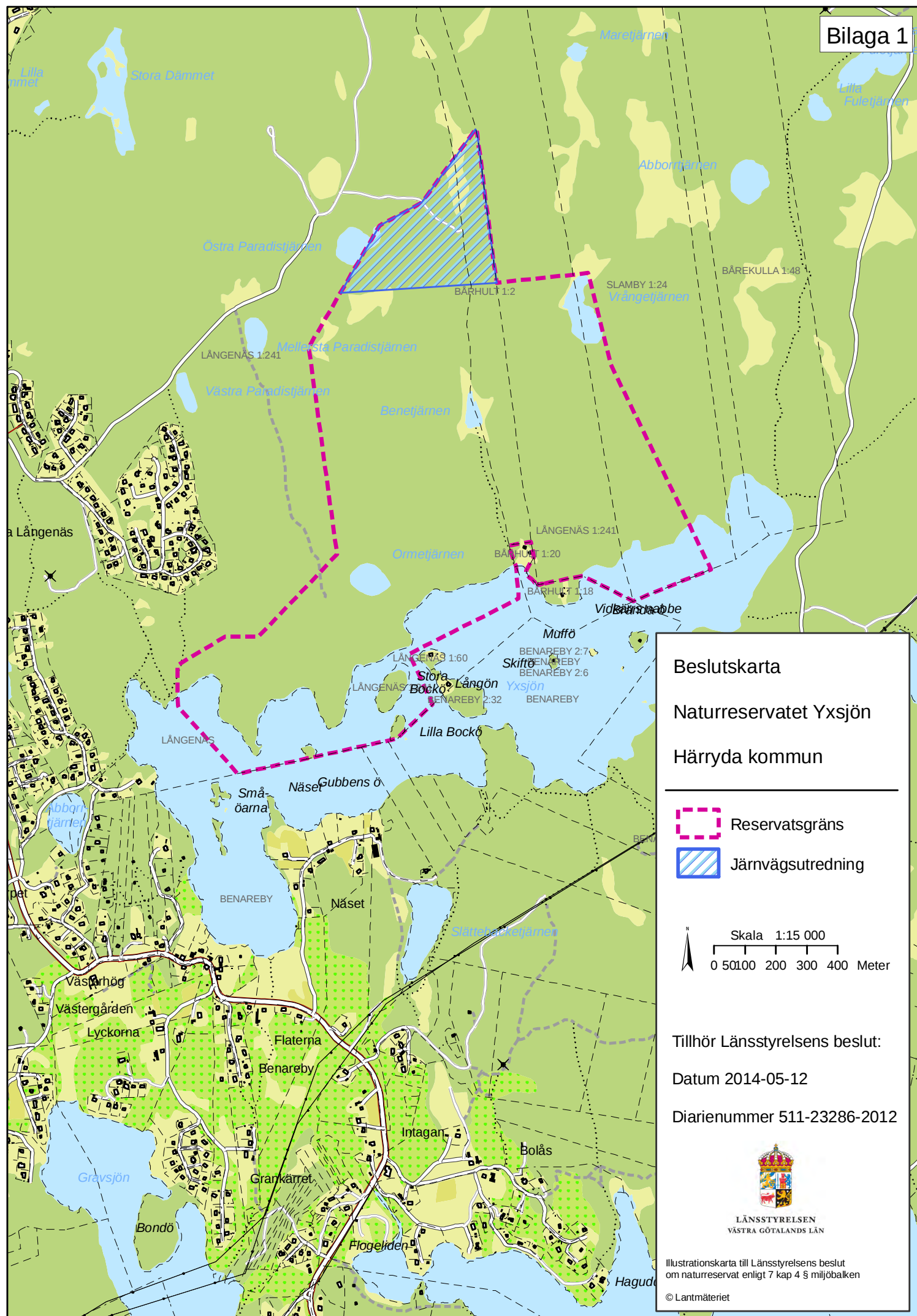
I detta ärende har länsöverdirektör Agneta Kores beslutat. Naturvårdshandläggare Peter Post har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, funktionschef Johan Jannert, antikvarie Lisa Ragnarsson, planhandläggare Nirmala Blom-Adapa samt länsjurist Jonas Ledelius.

Agneta Kores

Peter Post

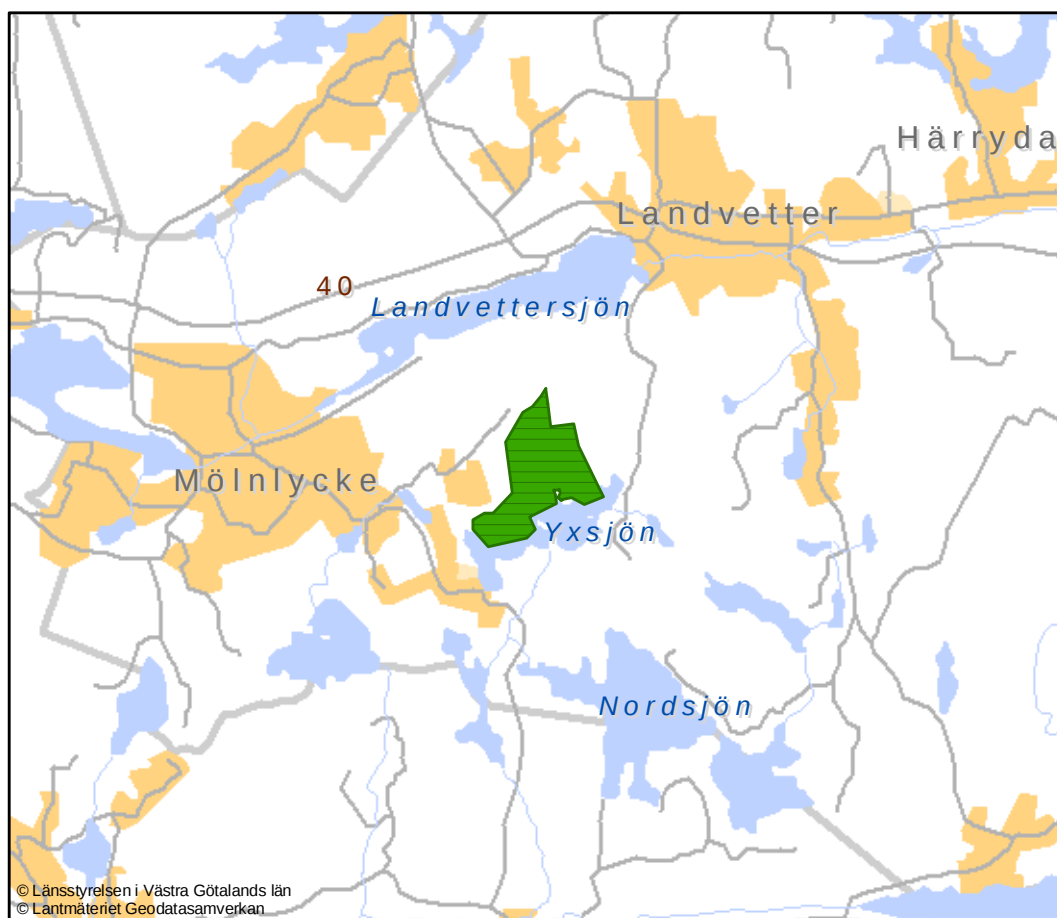
LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bilaga 2

Dnr 511-23286-2012
Beslut 2014-05-12

ÖVERSIKTSKARTA

Naturreservatet Yxsjön Härryda kommun

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Peter Post
010-224 47 29
peter.post@lansstyrelsen.se

Skötselplan
2014-05-12

Diarienummer
511-23286-2012

Sida
1(13)

Skötselplan för naturreservatet Yxsjön i Härryda kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Syfte	4
2. Beskrivning av området	4
2.1 Uppgifter om naturreservatet	4
2.2 Allmän beskrivning av området	5
2.3 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning	5
2.4 Områdets bevarandevärden	6
2.4.1 Biologiska bevarandevärden	6
2.4.2 Geovetenskapliga bevarandevärden	8
2.4.3 Kulturhistoriska bevarandevärden	8
2.4.4 Friluftslivsvärden	8
2.5 Övrig bebyggelse och anläggningar	8
3. Skötsel och bevarandemål	9
3.1 Utgångspunkter vid indelning av skötselområden	9
3.2 Utgångspunkter för bevarandemål	9
3.3 Skötselområden med mål och åtgärder	9
4. Friluftsliv	11
5. Gränsmarkering	12
6. Uppföljning	12
6.1 Uppföljning av skötselåtgärder	12
6.2 Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd	12
6.3 Revidering av skötselplanen	12
7. Sammanfattning av planerad förvaltning	12
8. Referenser	12

BILAGOR

3a Skötselkarta

3b Naturtyper

3c Natura 2000-naturtyper

Inledning

Skötselplanen beskriver vad som ska göras i naturreservatet, när och hur ofta det ska göras. Den fastställer också vad som är viktigast att göra om reservatsförvaltaren, d v s den som är ansvarig för naturreservatets skötsel, behöver prioritera. Förutom reservatsförvaltaren vänder sig skötselplanen till markägaren och andra intressenter.

Naturreservatets syften styr vilka föreskrifter (regler) som gäller i naturreservatet och ifall skötsel behövs för att syftena med naturreservatet ska kunna uppfyllas.

Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att statligt bildade naturreservat sköts. Länsstyrelsen har också ansvar för tillsynen i statliga naturreservat. Förvaltningen kan överlåtas till andra, t.ex. Västkuststiftelsen eller den kommun där naturreservatet är beläget. De praktiska skötselåtgärderna utförs oftast av markägare, arrendatorer, entreprenörer eller andra som förvaltaren har skötselavtal med.

Skötselplanen är uppdelad i två delar, A och B. Den första delen är en beskrivande del. Där anges bland annat naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns i naturreservatet. Den andra delen av skötselplanen beskriver naturreservatets bevarandemål och hur naturreservatet ska skötas.

DEL A – BESKRIVNING

1. Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- Biologisk mångfald knuten till barrblandskog, lövblandade barrskogar och sumpskog bevaras, genom att strukturer och funktioner som ostörd hydrologi, stående och liggande död ved ska bevaras, med dess flora och fauna.
- Bevara de värdefulla livsmiljöerna för rödlistade arter som förekommer i området, så som hållav och skugglobsmossa, i gynnsamt tillstånd.
- Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i hela naturreservatet, och besökaren ska kunna se och uppleva områdets karaktäristiska miljöer och arter.
- Landskapsbilden med utsikt över vattenytor, samt de slutna skogsmiljöerna med inslag av tysthet och icke exploaterad mark bevaras.

Syftet ska tryggas genom att:

- Land- och vattenmiljöerna undantas produktionsinriktat skogsbruk och fysisk exploatering.
- Bullerstörning i området minimeras.
- Barrskogen lämnas till fri utveckling.
- Friluftslivet gynnas genom upprätthållande av promenadstigar, parkeringsplats och tillgänglig information.

2. Beskrivning av området

2.1 Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Yxsjön
Beslutsdatum:	2014-05-12
Areal:	153,5 ha, varav vatten 25,6 ha
Ekonomisk karta:	6b9g, 6196
Lägesbeskrivning:	Ca 3 km öster om Mölnlycke
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Härryda kommun
Församling:	Råda församling
Förvaltare:	Västkuststiftelsen
NVR id:	2025329
Naturgeografisk region:	21b Sydöstra Norges och sydvästra Sveriges kuperade barr- och lövskogslandskap; Södra Västergötlands sprickdalslandskap
Vattenförekomst (HID):	Yxsjön SE 639716-128396

Tabell 1: Markslag och naturtyper som ska rapporteras till Naturvårdsverket. Må-
lareaerna är de som förväntas efter eventuella restaurerings- och skötselåtgärder.¹ Kartering av skyddade områden (KNAS), (Naturvårdsverket 2003)² Bedömningsgrunder för miljö kvalitet (Naturvårdsverket 1999)

Markslag och Naturtyp	Areal år 2012 (ha)	Målareal (ha)
Barrskog:	106,0	110,8
Granskog ¹	33,2	33,2
Tallskog ¹	7,8	7,8
Barrblandskog ¹	65,0	69,8
Sumpskog:	15,7	15,7
Barrsumpskog ¹	15,7	15,7
Ungskog, plantskog:	4,8	0
Myr⁹:	1,4	1,4
Kärr	1,4	1,4
Sjö²:	25,6	25,6

Kod	Natura 2000-naturtyp	Areal år 2012 (ha)	Målareal (ha)
9010	Västlig taiga*	94,4	121,5

2.2 Allmän beskrivning av området

Reservatsområdet ligger ca 3 km öster om Mölnlycke vid sjön Yxsjön i Här-
ryda kommun. Området utgör en del av ett större naturvårdsintressant land-
skap som öster ut övergår i ett område med naturligt föryngrat skog med
stort lövinslag som uppkommit efter en brand 1925. Skogen i området be-
står av äldre barrskog, huvudsakligen gran, i kuperad terräng som genom-
skärs av fuktstråk. Inom området finns flera skogstjärnar. Inslaget av död
ved i alla former är stort, vilket skapar goda livsmöjligheter för vedlevande
kryptogamer och insekter, vilket också gynnar fågellivet. Variationen i
markfuktighet från blöta sumpskogar till frisk mark i bergsbranter och torra
hällmarker skapar olika livsmiljöer som passar många naturvårdsintressanta
mossor, lavar, insekter, fåglar och svampar. Det finns flera värdekärnor som
är klassade som nyckelbiotoper, främst gammal barrnaturskog med gran och
inslag av gamla, grova lövträd. Flera områden med naturvärden och sump-
skogar har också inventerats av Skogsstyrelsen. Områdets intryck av orörd-
het och stort, tyst område i kombination med det inbjudande läget vid Yx-
sjöns norra strand gör det intressant för det rörliga friluftslivet.

Berggrunden i området domineras av granit och granodiorit. Vid sjöar och i
svackor med våtmarker förekommer partier av torv. Spritt i området före-
kommer också partier med morän, framförallt i de norra delarna. Landom-
rådet närmast Yxsjön har efter senaste istiden legat under vatten men större
delen av området ligger ovanför högsta kustlinjen.

2.3 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning

Stora delar av skogen i reservatet är gammal och produktionsskogsbruk har
en måttlig påverkan på området. Det finns inga hus, anläggningar, luftled-
ningar eller liknande i området. På fastighetskartan från 1930-talet ser om-
rådet ut som idag, med skogsmark, våtmarker och tjärnar. Det fanns inte

heller då någon bebyggelse eller jordbruksmark. I sydkanten av området intill Yxsjön finns två sentida fritidshus.

2.4 Områdets bevarandevärden

Skogsområdet norr om Yxsjön har i flera inventeringar pekats ut som ett stort barrskogsområde med gammal skog och höga naturvärden. Det finns flera nyckelbiotoper, naturvärdesobjekt och sumpskogar inom reservatet. Naturvärdena är huvudsakligen knutna till den äldre granskogen. Gran dominerar i trädsiktet. Markfuktigheten är varierande, från blöta sumpskogar till frisk mark och torra hållmarker. Tall förekommer framför allt vid hållmarkerna i södra delen av området, och det finns inslag av lövträd som björk, ek, rönn och klibbal vid fuktiga marker kring bäckar, tjärnar och kärr. Reservatet utgör en del av ett större naturvårdsintressant landskap som öster ut övergår i ett område med naturligt föryngrat skog med stort lövinslag som uppkommit efter en brand 1925. Spår av branden i form av brandstubbar och större förekomst av björk och asp förekommer i reservatets östra delar.

I området finns gott om död ved, både liggande och stående. Den varierande markfuktigheten tillsammans med mikromiljöer i form av branter, bäckar, kärr, hållmarker och gamla grova tallar och lövträd skapar livsmiljöer för många hotade och intressanta arter av lavar, mossor, svampar och insekter, vilket också är gynnsamt för fågellivet i området.

I de sydvästra delarna finns lodräta branter med mycket död ved och hög fuktighet. Inslag av ek, gamla, grova tallar och spektakulär topografi gynnar både natur- och friluftsvärden.

Området är potentiellt betydelsefullt för det rörliga friluftslivet. Det ger möjligheter att ströva i ett större, orört, relativt tyst skogsområde med vackert läge vid sjön och mycket varierande landskap med bäckar, tjärnar, branter och utsiktspunkter på höjderna. Tillgängligheten blir god genom entréer i norra och västra delen.

Även kringliggande landskap består av sjö och skog som inte är hårt brukad. Söderut på andra sidan Yxsjön finns nyckelbiotoper med liknande naturvärden och en försiktigt brukad korridor av skog förbinder i dagsläget reservatet med Landvettersjön i norr.

2.4.1 Biologiska bevarandevärden

Några rödlistade moss- och lavararter har hittats vid inventeringar i området, bl a den starkt hotade skugglobsmossan och den sårbara hållaven. Även några mossarter klassade som nära hotade har hittats; kornknutmossa, skogstrappmossa och stubbtrådmossa. Signalarter finns här också, t ex skuggmossa, havstulpanlav och kattfotslav.

Marksvampfloran är intressant med arter klassade som nära hotade, svart taggsvamp och grantaggsvamp, samt flera signalarter, bl.a. rävticka och

trådticka. Ett par signalarter av kärlväxter har också påträffats, t ex den rödlistade knäroten och orkidén spindelblomster.

I reservatet finns flera fågelarter upptagna i EUs fågeldirektiv, t ex tjäder, storlom som häckar i Yxsjön och fiskgjuse som födosöker i sjön. Arterna nötkråka, mindre hackspett och tretåig hackspett är klassade som nära hotade på rödlistan och häckar/fodosöker inom området.

I Yxsjön finns ål, vilken är klassad som akut hotad.

Tabell 3. Förekomst av

- signalarter (S), arter som används för att lokalisera och urskilja skogar med höga naturvärden (Skogsstyrelsen, Nitare 2000)
- rödlistade arter uppdelade enligt Artdatabankens kategorier: Nationellt utdöd (RE); Akut hotad (CR); Starkt hotad (EN); Sårbar (VU); Nära hotad (NT); Kunskapsbrist (DD), (Gärdenfors 2010)
- arter (EU) som är listade i EUs fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG) annex 1 och art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) annex 2 och 4.

Källa: PN = Inventering av Camilla Finsberg, Pro Natura 2006, SKS = Skogsstyrelsen, Härryda kn = Värdefull natur i Härryda 1992, N.FVO = Nordsjöns fiskevårdsområde, MN = Michael Nilsson - Naturskyddsföreningen i Härryda

Art	Kategori	Plats	Källa
Mossor			
Kornknutmossa – <i>Odontschisma denudatum</i>	NT, S	Ö och V Benedalen	PN
Skogstrappmossa - <i>Anastrophyllum michauxii</i>	NT, S	S Vrangetjärn	PN
Skugglobsmossa – <i>Tritomaria exsecta</i>	EN	Brant NV Benetjärn	PN
Purpurmylia – <i>Mylia taylorii</i>	S	S Benetjärn, Brant SO	PN
Skuggmossa – <i>Dicanodontium denudatum</i>	S	Ö och V Benetjärn + V Ormetjärn Brant SO	PN, SKS
Stubbtrådmossa – <i>Cephalozia catenulata</i>	NT	Benedalen	PN
Lavar			
Havstulpanlav – <i>Thelotrema lepadinum</i>	S	Sumpskog Ö och V Benetjärn + vid Ormetjärn NB N Ormetjärn	PN, SKS
Hålllav – <i>Menegazzia terebrata</i>	VU, S	Ö och V Benetjärn + N Ormetjärn	PN, SKS
Kattfotslav – <i>Arthonia Leucopellae</i>	S	Benedalen + Ormetjärn Vrangetjärn + NB N Ormetjärn + SO delen NB vid Ö Paradistjärn	PN, SKS
Rostfläck – <i>Arthonia vinosa</i>	S		Härryda kn
Kärlväxter			
Klotgräs - <i>Pilularia globulifera</i>	VU	Noterad i området	MN
Knärot – <i>Goodyera repens</i>	NT, S, §	V Benedalen	PN
Lind – <i>Tilia cordata</i>	S	Brant Ö Benetjärn NB i SV	PN, SKS
Missne – <i>Calla palustris</i>	S	Sumpskog Ö Benetjärn	PN
Spindelblomster – <i>Listera cordata</i>	S, §	Sumpskog S Benetjärn + sumpskog V Ormetjärn	PN
Svampar			
Grantaggsvamp – <i>Bankera violascens</i>	NT, S	Höjd V Benetjärn	PN

Grovticka - <i>Phaeolus schweinitzii</i>	S	Noterad i området	MN
Korktaggsvamp – <i>Hydnellum</i> sp	S	Höjd V Benetjärn	PN
Rävticka – <i>Inonotus rheades</i>	S	SO delen	PN
Rödgul trumpetsvamp – <i>Cantharellus aurora</i>	S	Höjd V Benetjärn	PN
Svart taggsvamp – <i>Phellodon niger</i>	NT, S	Brant NV Benetjärn	PN
Trådticka – <i>Climacystis borealis</i>	S	Höjd V Benetjärn	PN
Gränsticka – <i>Phellinus nigrolimitatus</i>	NT		Artportalen
Fåglar			
Bivråk - <i>Pernis apivorus</i>	VU, EU	Noterad i området	MN
Fiskgjuse – <i>Pandion haliaetus</i>	EU	Fiskar i Yxsjön	PN
Fisktärna- <i>Sterna hirundo</i>	EU	Noterad i området	MN
Mindre hackspett – <i>Dendrocopus minor</i>	NT	Noterad o häckar ev. i området	PN
Nattskärja - <i>Caprimulgus europaeus</i>	NT, EU	Noterad i området	MN
Nötkråka – <i>Nucifraga caryocatactes</i>	NT	Noterad i området	PN
Spillkråka – <i>Dryocopus martius</i>	EU	Noterad i området	PN
Storlom – <i>Gavia arctica</i>	EU	Häckar i Yxsjön	PN
Tjäder - <i>Tetrao urogallus</i>	EU	Noterad i området	PN
Trana - <i>Grus grus</i>	EU	Noterad i området	MN
Tretåig hackspett – <i>Picoides tridactylus</i>	NT, EU	Födosökande i området	PN
Insekter			
Bronshjon – <i>Callidium coreaceum</i>	S	N Benedalen	PN
Granbarknagare - <i>Microbregma emarginatum</i>	S	Noterad i området	MN
Fiskar			
Äl – <i>Anguilla anguilla</i>	CR	I Yxsjön	N.FVO
Grod- och kräldjur			
Åkergroda - <i>Rana arvalis</i>	EU	Noterad i området	MN

2.4.2 Geovetenskapliga bevarandevärden

I området finns branter, lodytor och annan intressant geologi, men reservatet innehåller inga särskilt utpekade geovetenskapliga bevarandevärden som legat till grund för reservatsbildning.

2.4.3 Kulturhistoriska bevarandevärden

Det finns inga registrerade fasta fornlämningar i området. I området finns dock spår av åtskilliga äldre grävda gropar, sannolikt kolningsgropar.

2.4.4 Friluftslivsvärden

I dagsläget finns inga befintliga friluftslivsanläggningar i området. Reservatet bedöms ha höga värden för allmänhetens friluftsliv främst som strövområde i orörd, tyst natur. Vid sjön finns lämpliga fikaplatser med vacker utsikt.

Området kan nås genom vägar/stigar från väster och norr som leder in i området. Terrängen är kuperad och inte särskilt promenadvänlig för personer med nedsatt rörlighet, barnvagnspromenader och liknande.

2.5 Övrig bebyggelse och anläggningar

Det finns inga byggnader, kraftledningar eller andra anläggningar i området.

DEL B – SKÖTSEL

3. Skötsel och bevarandemål

3.1 Utgångspunkter vid indelning av skötselområden

Indelning av skötselområden utgår från skötselbehovet. Naturreservatet är endast indelat i ett skötselområde med fri utveckling som målsättning.

Inom skötselområdet förekommer flera naturtyper samt Natura 2000-naturtypen Västlig taiga 9010 (se tabell 2). Naturtypernas avgränsningar framgår av bilaga 3b-c.

3.2 Utgångspunkter för bevarandemål

Bevarandemålen preciserar syftet området och ger en beskrivning av hur det ska se ut när gynnsamt tillstånd råder. De ger också förutsättningarna för den uppföljning som planeras.

3.3 Skötselområden med mål och åtgärder

Skötselområde 1 Skog, kärr och sjö – fri utveckling

Delområde	Areal (ha)
1.1	153,5
Summa	153,5

Naturtyp	Areal år 2012 (ha)	Målareal (ha)
Granskog	33,2	33,2
Tallskog	7,8	7,8
Barrblandskog	65,0	69,8
Barrsumpskog	15,7	15,7
Ungskog	4,8	0
Kärr	1,4	1,4
Sjö	25,6	25,6

Natura 2000-naturtyp	Areal år 2012 (ha)	Målareal (ha)
Västlig taiga	94,4	121,5

Beskrivning:

Hela reservatet har inkluderats i ett skötselområde med målsättningen fri utveckling. Gran är det dominerande trädslaget i området, men som skogss-typ dominerar barrblandskog. Tall dominerar i den sydöstra delen i branterna ner mot Yxsjön och i tallskogarna i områdets sydvästra del vid Yxsjön. Hela den östra delen av reservatet är utpekad som en stor nyckelbiotop med naturskogsliknande barrskog. Här finns en stor andel död ved i olika ned-

brytningsfaser samt inslag av grova lövträd, främst björk. Mindre sumpdrågspartier förekommer där skogen är mer senvuxen. Norr och öster om Benetjärn mitt i reservatet ligger en nyckelbiotop som består av gran-skog och sumpskog längs Benebäcken. Här finns rik förekomst av ved-svamp, lågor och högstubbar av både barr- och lövträd, rörligt markvatten samt ett ymnigt mosstäcke. I norra delen av reservatet finns en luckig barr-skog med grova lågor, torrträd och högstubbar med vedsvamp intill en slingrande bäck. Gran dominerar, men här finns även ek, rönn, vårtbjörk och tall. I reservatets sydvästra hörn vid Yxsjön finns ytterligare en nyckelbiotop bestående av en bergsbrant med gamla tallar och ek samt en bäckdal med gran intill en lodvägg. Några mindre områden har pekats ut som naturvär-desobjekt.

Runt Benetjärn och sydväst ner mot Ormetjärn växer luckig, flerskiktad barrblandskog med insprängda myrpartier. Här finns gott om kjolgranar, lövträd av vårtbjörk, ek, rönn, asp och glasbjörk samt död ved i form av torrträd, vindfällen och lågor. I detta parti finns även sumpskogar med högt inslag av lövträd. Flera nyckelbiotoper är utpekade. Runt Ormetjärn finns ett bestånd med senvuxen, grandominerad barrskog med rikt inslag av gamla grova torrträd och grova döende lövträd. Norr om Ormetjärn finns en tall-sumpskog med inslag av gran, björk och al.

I reservatets nordvästra del växer talldominerad barrsumpskog med inslag av lövträd. Här finns även en nyckelbiotop intill Östra Paradistjärn som be-står av gammal senvuxen barrskog i mossområde där gran dominerar. Här finns rikligt med död ved i alla former.

Öarna i Yxsjön, Stora och Lilla Bockö samt Gubbens ö, är bevuxna med tallskog.

Yxsjön är näringsfattig och hyser bl.a. abborre, mört, gädda, björkna och ål. Yxsjöns ekologiska status bedöms vara god. Sjön är reglerad, men det finns inga undersökningar hittills som visar på att detta skulle skada ekosystemet i sjön. Sjön ligger i riskzonen att inte uppnå god ekologisk status till 2015. Bland annat behöver ålens vandringsmöjligheter utredas. Kemisk status i sjön klassas som god. Undersökningar har inte visat på någon försämring pga miljögifter.

I reservatet återfinns också de mindre sjöarna Vrangetjärn, som ligger i re-servatets östra del, Ormetjärn i den sydvästra delen samt Benetjärn mitt i reservatet.

Bevarandemål:

Arealen barrskog som uppfyller kriterierna för Västlig taiga 9010 ska minst uppgå till 94,4 ha, och på sikt uppgå till 121,5 ha.

Utländska trädslag ska inte förekomma.

Den skyddsvärda arten skugglobsmossa, rödlistad som CR=akut hotad, ska finnas i livskraftiga bestånd.

De tre mindre sjöarna Vrangetjärn, Ormetjärn och Benetjärn ska inte växa igen.

Yxsjön ska vara lämplig miljö för Natura 2000-arterna fiskgjuse (födosök), storlom (häckning och födosök) och lämplig livsmiljö för den skyddsvärda arten ål (rödlistad som CR=akut hotad).

Engångsåtgärder:
Inga.

Underhållsåtgärder:
Om de små tjärnarna i reservatet riskerar att växa igen ska underhållsåtgärder övervägas.

4. Friluftsliv

Karta med informationsskylt och övriga anläggningar som stigsystem fram till området och p-plats finns i bilaga 3a.

Bevarandemål:
Det ska finnas en parkeringsplats med informationstavla utanför reservatet och två informationstavlor vid ingångarna till reservatet.
Vägar och stigar markerade i bilaga 3a ska hållas framkomliga.
Informationstavlorna ska hållas i läsbart skick och bytas ut vid behov.
Parkeringsplatsen ska hållas i funktionsdugligt skick.

Engångsåtgärder:
Informationstavlor ska sättas upp på de platser som är markerade på karta i bilaga 3a. Tavlorna ska utföras enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar Att skylta skyddad natur. De ska bland annat innehålla karta över reservatet samt beskriva dess syfte, bevarandevärden och gällande föreskrifter för allmänheten. En engelsk text eller en engelsk sammanfattning ska finnas.

En parkeringsplats ska anläggas utanför reservatet (se bilaga 3a) som en grusad yta.

Det ska finnas möjlighet att märka upp en stig/vandringsled inom reservatet, om det bedöms finnas behov för en sådan. För anläggning av ny stig/vandringsled krävs länsstyrelsens tillstånd enligt föreskrift A9.

Underhållsåtgärder:
Informationstavlor och parkeringsplats ska tillses regelbundet och underhållas vid behov av förvaltaren. Stigar och vägar ska hållas framkomliga. Om träd faller över väg eller stig får det tas bort och läggas i skogskanten.

5. Gränsmarkering

Reservatets gräns ska märkas ut i fält. Gränsmarkeringar ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar ”Att skylta skyddad natur”.

6. Uppföljning

6.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Skötselåtgärder som utförs i reservatet bör dokumenteras av den som utför åtgärden. Av dokumentationen bör framgå:

- åtgärd
- plats (skötselområde)
- kostnad
- tidpunkt
- utförare

Åtgärder av restaureringskaraktär bör dokumenteras med foto före och efter åtgärd.

6.2 Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. I en särskild uppföljningsplan kommer målindikatorer att anges. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i skötselplanen uppfylls och att skötseln fungerar. Uppföljningen kommer vara en viktig hjälp för förvaltarens planering av skötselarbetet.

6.3 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras när uppföljningen indikerar att det behövs.

7. Sammanfattning av planerad förvaltning

Tabell 4. Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder. Prioritering inom intervall 1-3 där 1 är högsta prioritet att genomföra.

Åtgärd	Skötselområde	När/intervall	Prioritet
Gränsmarkering	Hela området	1 gång/snarast	1
Informationsskylt	vid p-plats och anslutande ingångar	1 gång/snarast	1
Parkeringsplats	Utanför reservatet	1 gång/snarast	1
Uppföljning av skötselåtgärd	Samtliga	Efter åtgärd	1

8. Referenser

EUs art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) annex 2 och 4.

EUs fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG) annex 1.

Finsberg, C. 2006. Yxsjöområdet – ett reservatsförslag. Pro Natura.

Gärdenfors, U. (red.). 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010- The 2010 Red List of Swedish Species. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Härryda kommuns naturvårdsplan (1992)

Naturvårdsverket. 1999. Bedömningsgrunder för miljö kvalitet. Sjöar och vattendrag: bakgrundsrapport 1: kemiska och fysikaliska parametrar. Rapport 4920, Naturvårdsverket, Stockholm.

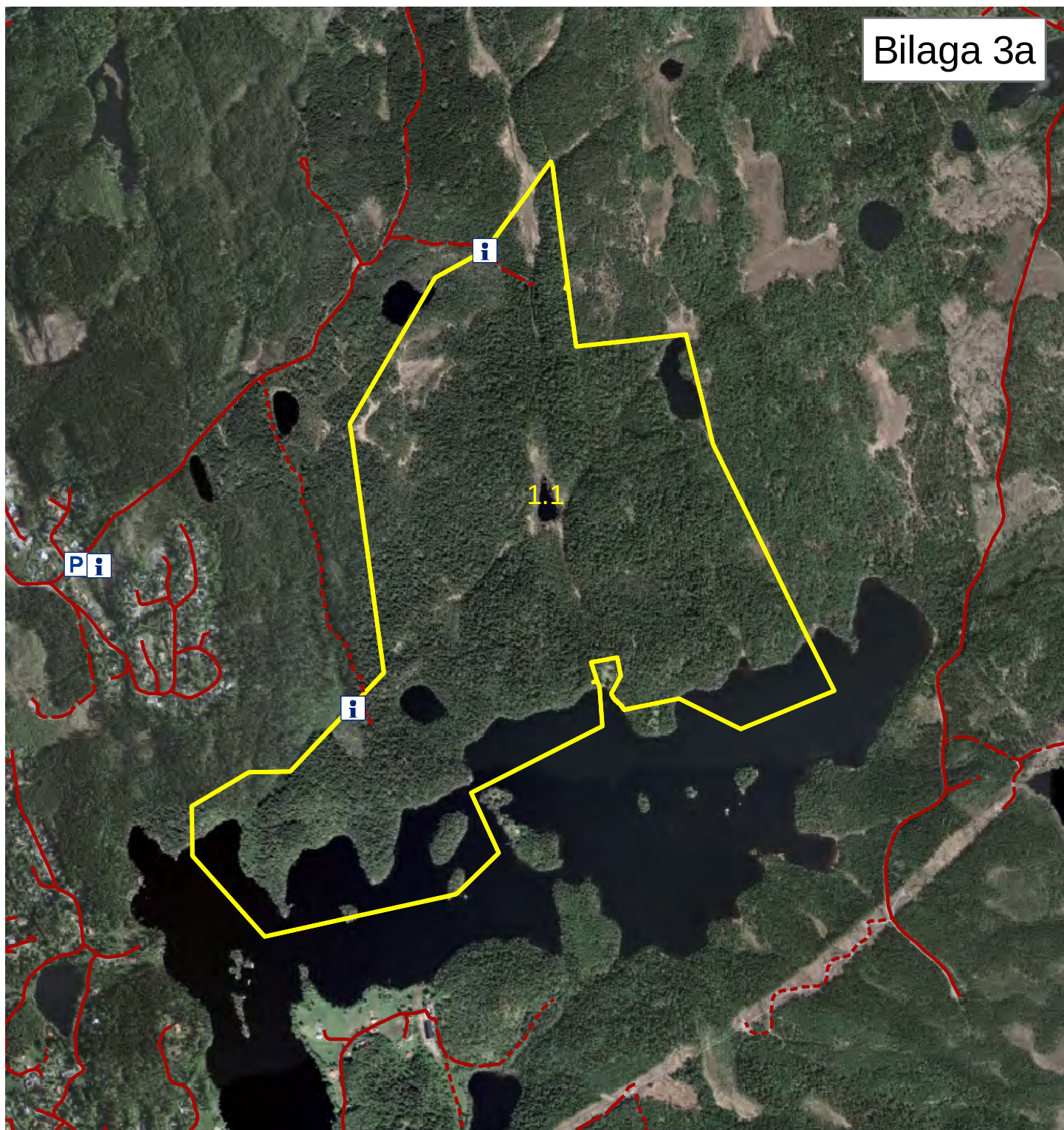
Naturvårdsverket, 2003. Att skylta skyddad natur. Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket, 2003. Kartering av skyddade områden – skogstyper i naturreservat och nationalparker. Rapport 5282, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.), 2000. Signalarter - indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.

Påhlsson, L. (red.). 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510, Nordiska Ministerrådet, Köpenhamn.

Skogsstyrelsen. 1992, 2001, 2006. Inventering av nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt.

Skötselkarta Naturreservatet Yxsjön, Härryda kommun

 Skötselområden

 Informationsskylt

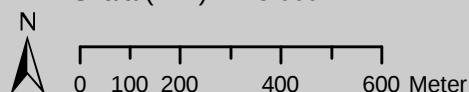
 P-plats

 Bilväg/gata

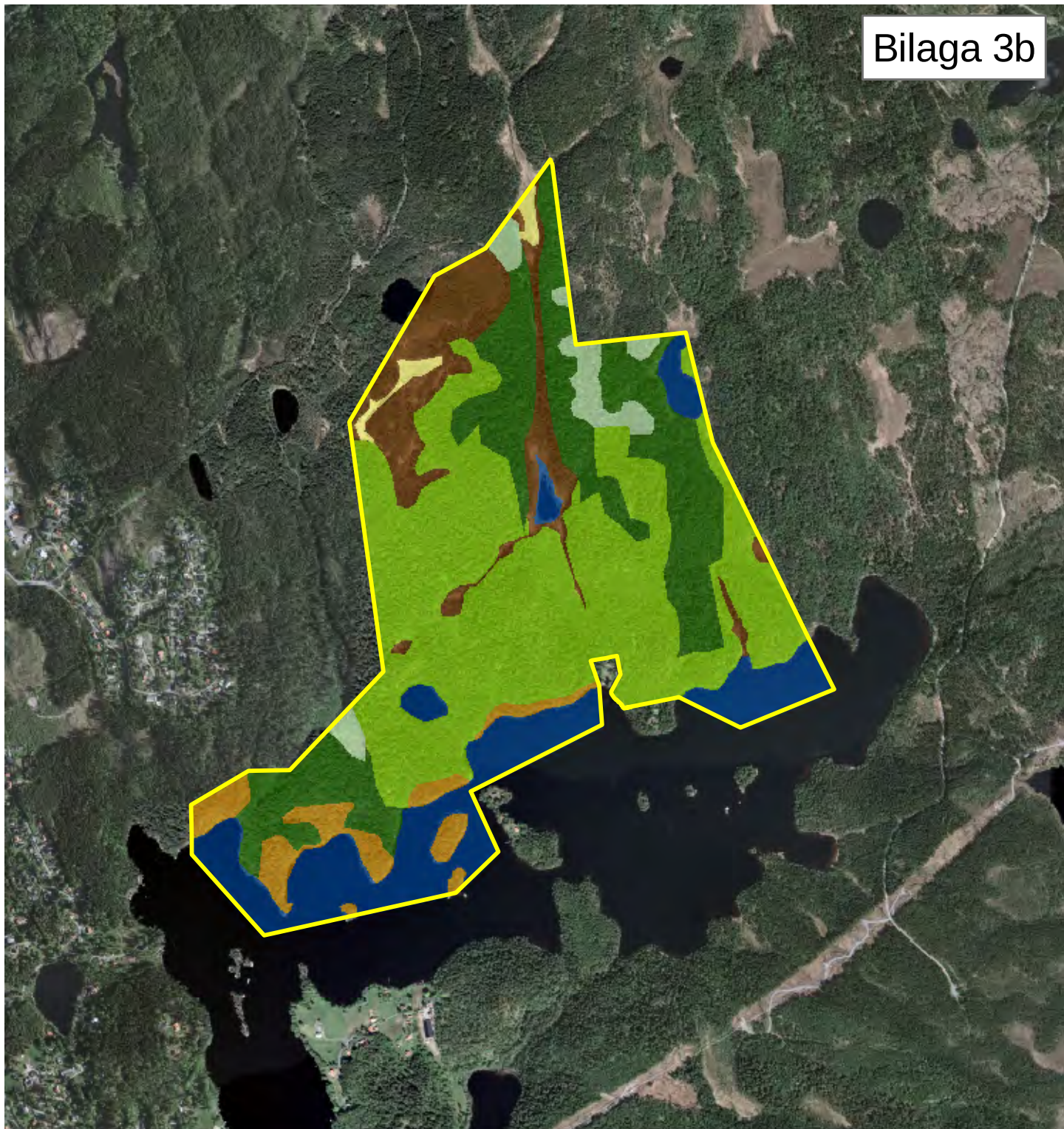
 Sämre bilväg

 Traktorväg

Skala (i A4) 1:15 000

Illustrationskarta till skötselplan för naturreservatet Yxsjön
Tillhör Länsstyrelsens beslut 2014-05-12, dnr 511-23286-2012
Ortofoto © Lantmäteriet

Naturtyper

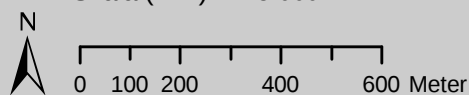
Naturreseptatet Yxsjön, Härryda kommun

- Barrblandskog
- Barr-/blandsumpskog
- Granskog
- Tallskog
- Ungskog
- Topogent kärr
- Sjö

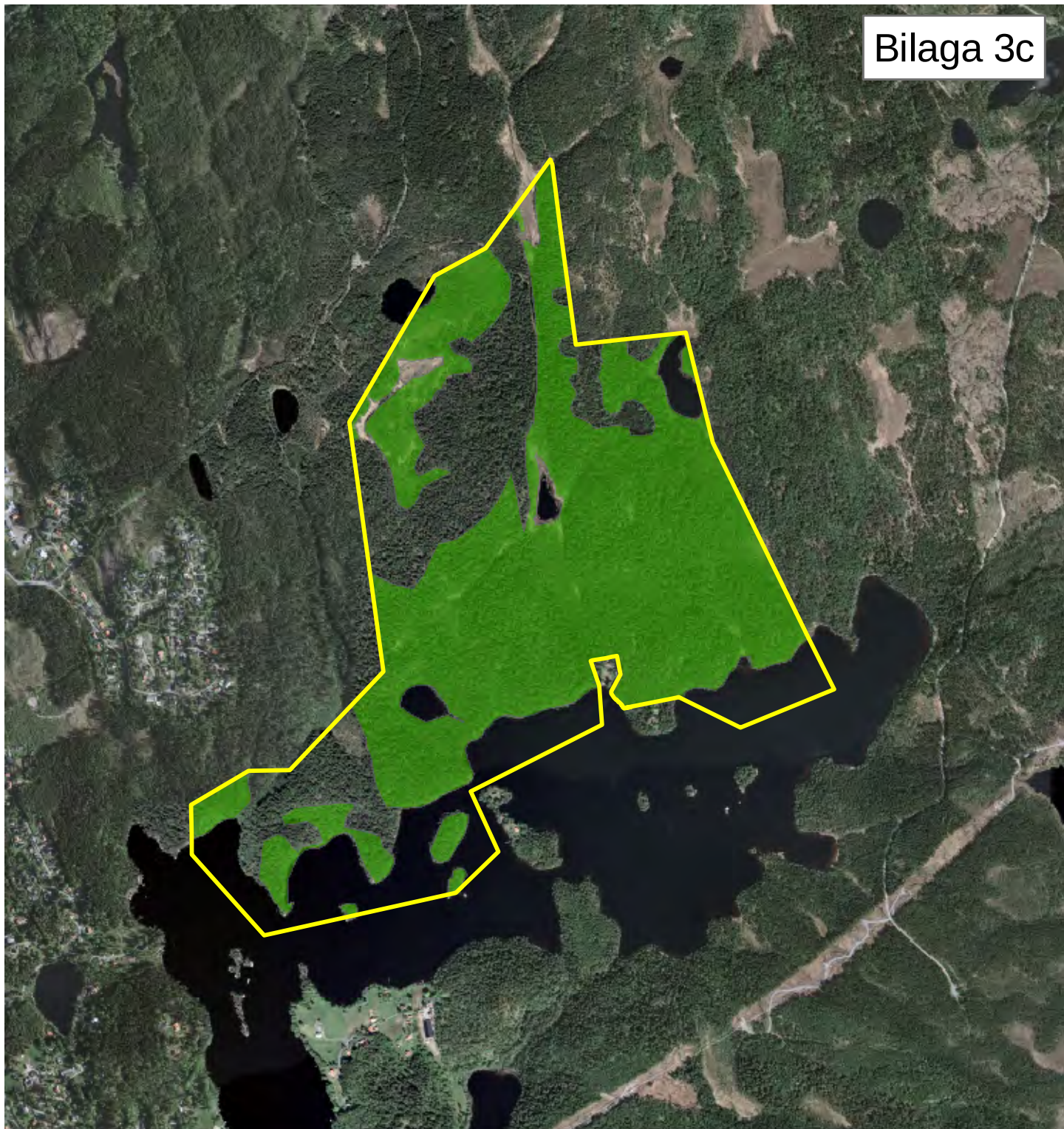

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Skala (i A4) 1:15 000

Illustrationskarta till skötselplan för naturreservatet Yxsjön
Tillhör Länsstyrelsens beslut 2014-05-12, dnr 511-23286-2012
Ortofoto © Lantmäteriet

Natura 2000-naturtyper Naturreservatet Yxsjön, Härryda kommun

 9010 Västlig taiga

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Skala (i A4) 1:15 000

0 100 200 400 600 Meter

Illustrationskarta till skötselplan för natur-
reservatet Yxsjön
Tillhör Länsstyrelsens beslut 2014-05-12, dnr 511-23286-2012
Ortofoto © Lantmäteriet